

eerst van Gereformeerde Kerken over de wereld is hier gewenscht.

Men zegge niet: Moskou licht erom.

De consciëntiekreet is door geen spot te smoren.

Het moet Moskou in den naam van den Koning der Koningen worden aangeregt, dat zoo het den Zoon ongehoorzaam is, het door Zijn toorn zal vergaan.

... moet aan Moskou met profetenstem worden gepredikt, hetzij het dit hooren, of hetzij het dit later zal.

Profeten vragen niet naar succes.

Profeten spreken omdat hun de hoedschap beruht op de tong.

Ligt hier niet een roeping voor Deputaten voor de correspondentie met de buitenlandse kerken in overleg met de leden van het n. l. keramen der vorige Synode?

Doch ook de christelijke staat mag niet werkloos lijven.

Wij zouden onze politieke leidsteden willen verzoeken, de hoofden eens bijeen te steken om den vorm te vinden, waarin dit kan geschieden.

Men stelle ook hier het succes niet voorop.

Ook in die politiek werke geloofsdrang.

Een ontwaakte consciëntie heeft geen rust.

Zij kan niet wachten tot zich misschien over een half jaar of langer een gelegenheid opdoet.

De gelegenheid behoort desnoods geschapen te worden.

Wij kunnen heel goed de zwaarigheden, welke zich hierbij voordoen.

Maar als de consciëntie goed wakker is geschild, worden de bezwaren overwonnen.

Ons oog is gericht op onze staatslieden-Christus-belijders.

HEPP.

"k Dacht dat onze lezers me als verzorger van deze rubriek reeds emeritus hadden verklaard, of uitgevraagd waren. Maar de laatste weken overtuigden me, dat de lange rust, die ik genoot, slechts als vacantie bedoeld was, en dat er, gelukkig — gelukkig niet voor mij, maar voor onze lezers; want een mensch zonder vragen, in een tijd als de onze, is zeker even diep te beklagen als een die niets dan vragen heeft — nog vragen zijn.

Er kwamen er nu op éénmaal zooveel, dat enkelen van de inzenders wel even geduld zullen moeten hebben. Want ik beantwoord de vragen naar de orde waarin ik ze ontving.

De eerste, een broeder in Amerika, is dan het eerst aan de beurt.

Strikt genomen zou ik zijn vragen, naar mijn instructie, mogen ter zijde leggen. Doch omdat dit mogen, naar een kuilttekening, geen moeten insluit, zal ik ze, al was het alleen maar uit beleefdheid tegenover vreesdelingen, toch maar beantwoorden.

Beide zijn ze van exegesischen aard.

De eerste geldt Hebr. 1:9b, het uit Psalm 45 aangehaalde woord tot Christus: „Daarom heeft u, o God! uw God gezalfd met vreugde-olie boven uwe medegenooten”.

De vraag, die me hierover gedaan wordt, is een dubbele: of dit woord gesproken is tot Christus, als het eeuwige Woord, den scheppings-Middelaar, of tot Christus, als den menschengeworden Zoon, den Middelaar der verlossing; en in verband hiermede, of hij zijn „medegenooten” moet gedacht aan de Engelen of aan de geloovigen.

M'n antwoord op de eerste vraag is, dat dit woord zonder twijfel is gesproken tot Christus als den Middelaar der verlossing. Dit volgt reeds uit het feit, dat het ootloosd is aan Psalm 45. Want Psalm 45 is een bruiloftslied. Onder het beeld van Salomo's huwelijk bezingt deze Psalm de geestelijke verbintenis tusschen Christus en Zijn kerk. En in deze verbintenis treedt Christus, gelijk van zelf spreekt, niet op als scheppings-, maar als verlossings-Middelaar.

En naar uitgangspunt en doel is het in den gedachten-gang van Hebr. 1 niet anders. De vergelijking van Christus, naar Zijn goddelijken persoon en in Zijn goddelijke majesteit met de Engelen en het melding maken van Zijn aandeel in de schepping aller dingen, zijn hiermee niet in strijd. Want al behooren die tot de goddelijke natuur van Christus, daarom zijn ze niet minder het eigendom van Hem, die onze Middelaar is. Daarenboven wijzen de woorden, die den grond Zijner zalving met vreugde-olie aangeven: „Gij hebt rechtvaardigheid liefgehad, en ongerechtigheid gehaat”, op iets dat Christus, gelijk Hij hier gedacht en toegesproken wordt, deed eer de zalving die Hem te beurt viel zijn deel werd. En dat kan alleen te zoeken zijn in Zijn werk als Middelaar.

Het antwoord op de tweede vraag: wie er bedoeld zijn met de medegenooten van Christus, boven wie Hij met vreugde-olie werd gezalfd, is met het bovenstaande in zoover reeds beantwoord, dat het niet de Engelen kunnen zijn, maar dat ze gezocht moeten worden onder hen, die medegenooten van Christus als verlossings-Middelaar kunnen heeten. Aan wie daarbij te denken is, is

niet gemakkelijk te beslissen. Natuurlijk hangt hier alles af van wat we te verstaan hebben onder de zalving van Christus, waarvan hier gesproken wordt.

Wie daarbij denkt aan Jezus' ambtelijke zalving met den Heiligen Geest (zoo de kanteekeningen van de Statenvertaling o.m.) moet onder de medegenooten de geloovigen verstaan, als der zalving van Christus, in hunne, d.w.z. in beperkte mate deelachtig. Doch deze opvatting schijnt me weinig aannemelijk, omdat zoo de zalving van Christus en die der geloovigen als twee zelfstandige en onderling onafhankelijke handelingen, met elkander verpeld worden, terwijl ze toch in werkelijkheid één zijn, en ... elkander slaan als oorzaak en gevolg.

Aan ambtelijke zalving doet de tekst ook niet denken. Christus heet hier niet gezalfd met de heilige zalfole, maar met vreugde-olie, d.i. met olie, zooals men die bij feestelijke gelegenheden onder Israël gebruikte om in aangenamen geur dien men verspreide, in glans en verhoogen van lichaamschoonheid uitdrukking te geven aan zijn blijdschap. Wie na tijden en vernedering door God met blijdschap en heerlijkheid wordt gekroond, wordt dan ook gezegd: vreugde-olie te ontvangen voor asch” (Jes. 63:1), en aan die vreugde-olie denkt ook David in Psalm 23 als hij jubelt: „gij maakt mijn hoofd vet met olie”.

Zoo verstaan past de uitdrukking volkomen in het verband van Psalm 45. Ze zegt dan dat Salomo op zijn huwelijksfeest de schoonste en rijkst met blijdschap gezegende was onder al de blijde feestgenooten. En toegepast op Christus zegt ze dan in Psalm 45 en in Hebr. 1:9, dat Christus, ten loon voor Zijn arbeid, door God gekroond is met vreugde en heerlijkheid boven allen, die door Hem tot heerlijkheid en zaligheid komen.

Een andere vraag van onzen Amerikaanschen lezer raakt Ezechiël 28:10-19, het aangrijpend oordeel over Tyrus, in den vorm van een ontroerend klaaglied. Vraeger wenschte te weten, of deze profetie den Koning van Tyrus of Satan geldt. Bij beide opvattingen meent hij op moeilijkheden te stuiten. Hij vraagt, hoe hier uit te komen.

Het antwoord hierop kan kort zijn.

Want de Schrift zelve geeft het antwoord zoo duidelijk mogelijk. Ze zegt met zooveel woorden, dat deze godspraak den Koning van Tyrus geldt. Dat men op moeilijkheden stuit, als men deze aanwijzing volgt, mag nooit verleid, maar als onjuist of minder juist, of ook maar als zeker anders, typisch of symbolisch of allegorisch, of hoe dan ook op te vatten.

Doch moeilijkheden zijn hier niet. En ook voor vrager zullen ze wegvallen, als hij bedenkt, dat hij hier te doen heeft, niet met verhalend proza, maar met hoog-dichterlijke taal. De godspraak teekent hier eerst Tyrus' zekerheid, welvaart en schoonheid en dan zijn diepe vernedering en onherstelbaren ondergang door ze te vergelijken met de heerschappij en de weelde des menschen en met zijn val en ondergang door de zonde. Doch ze doet dat, gelijk zoo dikwijls, niet door de twee grootheden, die ze met elkander vergelijkt, in afzonderlijke beschrijving tegenover elkaar te stellen, maar door van de eene te spreken in het beeld van de andere.

Als vrager dit bij het lezen in het oog houdt, zal wel alles hem duidelijk worden. En anders helpt hem wel de eerste de beste goede bijbelverklaring, die hij bij de hand heeft, uit de moeite.

V.

F.

De Probleem-roman.

II.

Aan het slot van het vorige artikel zeiden we, hoe een oamatie problematiek de ernstige ziekte is van den tijd, te ernstiger, wij ze niet is een gril van moderniteit, maar het gevolg van een sinds lang woekend proces.

Als we dan in dit artikel dat nader willen aantonen, beginnen we, met er op te wijzen, hoe van de periode der Aufklärung af (tot op zekere hoogte ook al vóór dien tijd) we den mensch meer en meer los zien worden van gezag en openbaring. Het autoriteitsgeloof, waaruit de vroegere geslachten leefden, maakt allengs plaats voor den cultus der waarachtige menscheijkheid. In het godsdienstige wordt de supra-naturalistische beschouwing verdrongen door het rationalistische denken, met al den nasleep daarvan; in het sociale worden de gezagsverhoudingen aangevreten door allerlei vrijheidstendenzen; in het wetenschappelijke krijgt het experiment den boventoon. Er komt een totale ommekeer. Voor een erkennen van levensordinantiën als machthebbend boven en over het individueele leven treedt een streven aan den dag om alles van het menscheijke uit te construeeren. En wat voor dat constructief denken niet te bereiken is, wordt, als niet bewijsbaar, verworpen.

De gansche 19e eeuw, zooals zij uit den bajerd

der Revolutie is voortgekomen, staat religieus, sociaal en wetenschappelijk in het teeken van dat constructieve denken.

Maar — het is duidelijk voor ieder die cultuurhistorisch de 19e eeuw bezielt — bij dezen cultus der menscheijkheid wordt, ondanks alles, geen bevrediging gevonden. Het rationalistisch godsdienstige blijkt in de donkerheden van het leven geen licht te kunnen brengen; de vrijheidsstrooming in het sociale loopt maar al te vaak dood in illusie; het experiment in de wetenschap leert telkens weer, dat alle kennis betrekkelijk is. Men zoekt zijn levenshouding te baseeren op de wijsheid der ouden en bouwt zich een modern humanisme: straks oriënteert zich de Westersche cultuur naar die van het Oosten — maar den vrede vindt men niet. Wel klinkt telkens op een enthousiast „eureka-men”, wij hebben het gevonden, maar even vaak blijkt dat gevonden hebben een waan: filosofie en experiment slaan den vinders hun resultaten uit de handen. En naarmate de eeuw verder voortschrijdt wordt het levenslicht bleeker: een donker, troosteloos pessimisme beheerscht den mensch, die staat bij den ingang der twintigste eeuw. Veel meer dan een zich verheugen in de ontplooiing der waarachtige menscheijkheid is er een versombere in Ibsenjaansch cynisme.

Een nieuw aera schijnt aan te breken bij den triomfanten opbloei der techniek. Zij bewijst eerst recht het menscheijk kunnen, zij demonstreert met volkomen duidelijkheid de geweldige mogelijkheden, die het constructief denken openen kan — zij zal in een verrassenden victoriegang voeren tot de kroning der menscheijkheid. De durf glimt weer op uit de grauwheden van het pessimisme, de zelfbewustheid veert weer naar boven uit de verslapping door relativiteitsbesef. Waarlijk, de twintigste eeuw schijnt te zullen worden het feestgetij der waarachtige, der tot haar volle expansie gekomen menscheijkheid.

Maar — de werkeijkheid die deze eeuw brengt is de wereldoorlog, de verbijsterende vernietiging van alle verwachtingen en van alle constructies, het volslagen, droeve failliet der waarachtige menscheijkheid en als catastrofe zooveel grooter, juist door de hooge vlucht der techniek.

En nu staat daar de na-oorlogsche mensch: ontgroeid sinds lang aan openbaringsgeloof, dus aan eerbied, gezag, gehoorzaamheid, maar nu ook onherstelbaar geschokt in zijn vertrouwen op de toekomst van het waarachtige menscheijke. Van de 19e eeuwse geslachten heeft hij geërfd een grondige afkeerigheid van God en gebod, nu heeft hij ook verloren het hem altijd gepredikte geloof in den mensch! Achter hem ligt de afbraak uit geestelijke verarming en verproletariseering des levens; rondom hem rooken de ruïnes van de in puin geschoten verwachtingspaleizen; vooruit is nergens uitzicht op opbouw, omdat het cultuurgeloof is geschokt. Hij is alles kwijt, zijn houvast, zijn lijn, vooral ook de verwachting op het menscheijke dat aan een vorig geslacht zijn zelfbewustheid gaf — hij is geestelijk ontrodderd.

Uit die geestesgesteldheid nu resulteert de problematiek van dezen tijd en daardoor wordt ook verklaard haar karakter van levensbenauwing, het spookachtige van haar verschijning, het systeemloze van haar openbaring. Want daarin verschilt deze moderne, na-oorlogsche mensch van elke vroegere generatie: hij heeft óók verloren het geloof in zichzelf: hij heeft niets meer van de zekerheid, die den 19e-eeuwer in eigen oogen tot een vinder maakte, hem heeft de twijfel van den wanhopigen zoeker in zijn fatalen greep! Al het oamatie probleemjagen is uitdrukking van den hoogst ernstigen toestand van stuurlaasheid en angstaanjagend gemis aan richtingsbesef, die het gansche moderne leven in heel het geteisterde Europa eigen is. Men gevoelt allerwege de levensrealiteiten (die er zijn omdat ze Godsordinantiën zijn), maar tegenover de vorige geslachten weet men nu, geleerd door de bange ondervinding der oorlogsjaren, dat men ze niet van het menscheijke uit construeeren kan. En daarom ziet men alles als probleem, stelt men alle waarden problematisch, betreft ook de diepste levensverhoudingen in een lichtloos denken en komt nooit tot een oplossing, omdat men den eenigen weg daartoe, dien van gehoorzaamheid en gebod, niet uit wil. En zoo is er eenzijdig die matte levensvisie, die karakteristiek is voor dezen tijd en aan den anderen kant die door wanhoop redeloze durf tot negatie van alle geordende verhouding. Zoo wordt — en het is haar aangrijpende tragiek — de moderne wereld met haar brutale technische experimenten, haar gedurde gebouwen en schilderijen, haar hyper-individueele plastische en literaire kunst, haar vermetele ideologie „een markt vol schreeuwers en bekochten”.

Gezien nu dit karakter van den tijd is het geen wonder, dat de roman van dien tijd is de problemroman, dat wil dus zeggen, een roman, die problemen stelt en behandelt, die zijn stof zoekt in problemen, die problemen blaast uit het leven-van-rondom, als een kind zeepbellen uit zijn pijp.

En daarbij komen dan al de voorrechten der moderne romankunst hem uitnemend te stade: het vermogen van zielkundige ontleiding in de eerste plaats, dat hem in staat stelt in vezelfijne pluizerij de problemen te anatomiseeren; de nog immer over-

beere
-chrij
de g
van
den
maak
roms
op te
luste
Zoo
perio
ning,
weten
len
naam
over
leg
niet
uitba
vreer
bleem
het
baas
Wat
imme
fangr
De
achte

Ma
de m
der
gevol
plant
we
En
kerke
toe
aard
veel
in pl
van
Wa
goedt
gat
ding
lijkt.
Het
Sch
krig
De
lecton
plaats
de ge
te lee
maken
weten
zoolu
een
we o
lang
de ps
als de
den!
wordt
comit
nog w
zelfs
nog:
In
nis te
diek v
schrijf

„J
den
a.
den
b.
hou
noef
spee
ten.
dien
spee
trise
dine
aan
van
gale
in at
zans
W
te „
om l
geof
voor
doen
H
orge
of zi
baar